

Bestandsplan for Knutshø villreinområde 2018 – 2022

Utarbeidet av Knutshø villreinutvalg vinteren 2018

Forsidefoto: Strukturtelling i Elgsjøtangen ovenfor Trehusvollen i 2012 (Ingolf Røtvei).

INNHold

1	INNLEDNING	3
2	HISTORIKK	4
2.1	Evaluering av forrige plan	4
3	OMRÅDEBESKRIVELSE OG NATURGRUNNLAG	4
3.1	Beitegrunnlag.....	5
3.2	Verneområder	5
3.3	Dagens forvaltning.....	6
3.4	Regional plan, nasjonale villreinområder og europeiske villreinregioner.....	6
3.5	Seterdrift og beitedyr	7
3.6	Veier og motorferdsel.....	7
3.7	Ferdseil til fots og på ski	8
3.8	Hytter.....	9
3.9	Kraftutbygging	9
3.10	Andre aktiviteter.....	9
4	GRENSER OG AREAL.....	10
4.1	Biologisk leveområde og funksjonsområder	10
4.2	Tellende areal	10
4.3	Valdgrense, jaktfelt og jaktterreng.....	11
5	KNUTSHØREINEN.....	11
5.1	Savalenrein	12
5.2	Reinens arealbruk.....	12
6	OVERVÅKING	13
6.1	Overvåkingsprogrammet for hjortevilt.....	13
6.2	Minimumstelling.....	16
6.3	Naturlig dødelighet.....	16
7	VILLREINJAKTA	17
7.1	Jakttid.....	17
7.2	Kvoter og jaktuttak	17
7.3	Oppsyn og oppsynstjenesten	17
7.4	Jegerkontrakt.....	17
7.5	Overgangsavtaler og fellesjakt	17
8	UTFORDRINGER, MÅLSETNINGER OG TILTAK	18
8.1	Hovedutfordringer	18
8.2	Målsettinger og tiltak	19
8.3	Avskytingsplan	21
9	VEDLEGG	22
9.1	Vedlegg 1: Utvalgets vedtekter	22
9.2	Vedlegg 2: Kart over jaktfeltene i Knutshø villreinområde	24
9.3	Vedlegg 3: Jaktfelt og areal.....	25
9.4	Vedlegg 4: Knutshøreinens arealbruk, hentet fra Jordhøy m.fl. 2012	26
9.5	Vedlegg 5: Eksempel på jegerkontrakt	28
9.6	Vedlegg 6: Kart med grense for tellende areal og valdgrense ... Feil! Bokmerke er ikke definert.	
9.7	Vedlegg 7: Stammeregnskap	29

1 INNLEDNING

Knutshø villreinområde har i lang tid vært et av villreinområdene med den beste sammensetningen av årstidsbeiter. Området har vært kjennetegnet med en villreinstamme som har vist seg å være sunn i form av blant annet kalverekruttering og ulike kondisjonsparametere. I de senere årene har dette snudd noe i negativ retning og en har i dag utfordringer i form av nedgang i slaktevekter og kalverekruttering. FoU- prosjektet som ble gjennomført i Knutshø i perioden 2010- 2013 har gitt mye data og kunnskap på dette området, og sammen med oppdatert kunnskap fra overvåkingsprogrammet for hjortevilt for årene 1991-2016 gir det gode forutsetninger for å arbeide målrettet i forvaltningen av villreinområdet i den kommende bestandsplanperioden. Blant annet kom FoU-prosjektet opp med noen konkrete forslag til tiltak. Flere av disse tiltakene er nå tatt inn i bestandsplanen.

Innenfor villreinområdet er det i dag mange interesser. Det ble blant annet i 2017 sluppet over 46 000 sau og lam i området. Knutshø er også et av våre villreinområder med størst tetthet av vei. En optelling viser at det totalt er ca 63,5 mil med vei som villreinen må forholde seg til i barmarksesongen. Veinettet og den lette tilgjengeligheten bidrar til det FoU- prosjektet kaller «en kompleks forstyrrelses-situasjon» for villreinen i Knutshø. Vinterstid er det også en betydelig aktivitet med snøscooter i området og hundekjøring er også en aktivitet med relativt stort omfang i Knutshø og hvor aktørene kan nå langt.

FoU- prosjektet viste at villreinen i Knutshø bare bruker om lag 40 % av arealet i villreinområdet sommerstid. Resultatene i dette prosjektet tydet på at enkelte områder er lite brukt fordi de er lite tilgjengelige og at veger og hytter har en sterk negativ effekt på reinsdyras habitatpreferanser. Framover vil det være viktig å forsøke å bedre reinens trekkmuligheter innad i villreinområdet.

Denne bestandsplanen er en revidering av forvaltningsplanen for perioden 2013-2017. Bestandsplanen skal være et styringsverktøy for villreinutvalget, et dokument som skal skissere historikk, status, utfordringer. Utfordringene skal prøves løst og målsetningene skal være etterprøvbare.

Bestandsplanen skal gjelde for perioden fra og med 2018 til og med 2022. Denne perioden blir heretter omtalt som planperioden.

Planen er godkjent på årsmøtet i Villreinområdet i Knutshø 05.04.2018

Sted og dato: _____

Leder Villreinutvalget i Knutshø _____

2 HISTORIKK

Det ble åpnet for jakt i Knutshø villreinområde i 1960 og området ble eget villreinområde i 1974. Tidligere ble området administrert sammen med Snøhetta villreinområde. Fram til 1980 var terrenget forvaltet av et viltnemndsutvalg med en representant fra hver av kommunene Oppdal, Tynset og Folldal. I 1980 ble det valgt et rent grunneierutvalg på fem personer og på årsmøtet i 1983 ble den første driftsplanen vedtatt. Siktemålet var da en vinterstamme på 1.500 dyr. Dette målet ble nådd i 1986/87, men på grunn av feil grunnlag ble det vedtatt for stor kvote i 1988, og stammen ble igjen redusert ned mot 1.000 dyr vinteren 89/90.

Fra 1988 kom villreinnemnda (politisk valgte representanter fra hver kommune) inn som et lokalt offentlig organ.

I 1990 ble det vedtatt ny driftsplan. Denne planen skulle gå over 5 år, og hadde samme bestandsmål som i driftsplanen fra 1983. Denne planens varighet ble forkortet én gang, men ny plan ble likevel ikke vedtatt før årsmøtet i 1995. På grunn av ytterligere forsinkelser ble den ikke ferdig før 1996. Denne driftsplanen ble godkjent og satt til å ha en varighet fram til 2000. Bestandsmålet ble opprettholdt på 1.500 vinterdyr. På grunn av at den årlige tilveksten ble antatt å være 36 %, og at dette ikke ble kontrollert mot tilgjengelige data fra årlige registreringer, ble det i 1998 og 1999 tildelt så store kvoter at vinterstammen sank under 1200 dyr. Ny forvaltningsplan for perioden 2001 – 2005 ble vedtatt i 2001, med et bestandsmål på 1400-1500 vinterdyr. Bestandsplanen for perioden 2006-2010 ble vedtatt i 2006 og bestandsmålet på 1500 vinterdyr var videreført i denne planen. I 2013 ble bestandsplan for perioden 2013-2017 vedtatt og bestandsmålet lå også i denne planen på 1500 dyr.

Knutshø Villreinområde har vært med i overvåkningsprogrammet for hjortevilt som drives i regi av Norsk institutt for naturforskning (NINA) siden oppstarten i 1991.

Knutshø Villreinområde ble fra årsmøtet i 2001 ett vald med 12 jaktfelt. De tidligere valdene ble da omgjort til jaktfelt. Enkelte av jaktfeltene består av flere jaktterreng.

2.1 *Evaluering av forrige plan*

Arbeidet med forrige bestandsplan som ble gjeldende fra 2013- 2017 ble utført av Norsk villreinsenter nord v/Raymond Sørensen. Det grundige arbeidet som ble lagt ned i denne planen gjør at vi ved revisjonen av planen nå i 2018 har hatt et svært godt grunnlag. Det er imidlertid kommet til en del ny kunnskap siden 2012, både gjennom FoU- prosjektet i regi av NINA (NINA- rapport 1019) og den nye rapporten fra overvåkingsprogrammet som kom i 2017 (NINA- rapport 1388).

Noen av målsettingene og tiltakene i forrige bestandsplanperiode er gjennomført, mens andre ikke er det av ulike årsaker. De av målsettingene og tiltakene som anses som viktig og mulig å få gjennomført i denne bestandsplanperioden er videreført. I tillegg er det lagt inn noen nye målsettinger og tiltak, blant annet med bakgrunn i ny kunnskap fra FoU- prosjektet.

3 OMRÅDEBESKRIVELSE OG NATURGRUNNLAG

Knutshø villreinområde inngår i Dovre-Rondane regionen. Geografisk er reinens leveområde avgrenset mot vest og nord av E6 fra Hjerkinntil Ulsberg, mot øst av Riksvei 3 fra Ulsberg til Alvdal og mot sør av Fylkesvei 29 fra Alvdal til Hjerkinntil. Villreinområdet ligger i seks kommuner; Rennebu, Oppdal, Dovre, Folldal, Alvdal og Tynset, fordelt på fylkene Trøndelag, Hedmark og Oppland. Eiendommene er både statsallmenning, statsgrunn, bygdeallmenning, og private. I 2016 ble det utført en gjennomgang av det tellende arealet for Knutshø villreinområde. Gjennomgangen ble gjort av Norsk Villreinsenter Nord og godkjent av årsmøtet i 2016. Etter gjennomgangen utgjør Folldal statsallmenning 26,2 %, Oppdal bygdeallmenning 26,7 %, Statskog SF 9,4 % og private 37,7 % av det totale tellende areal.

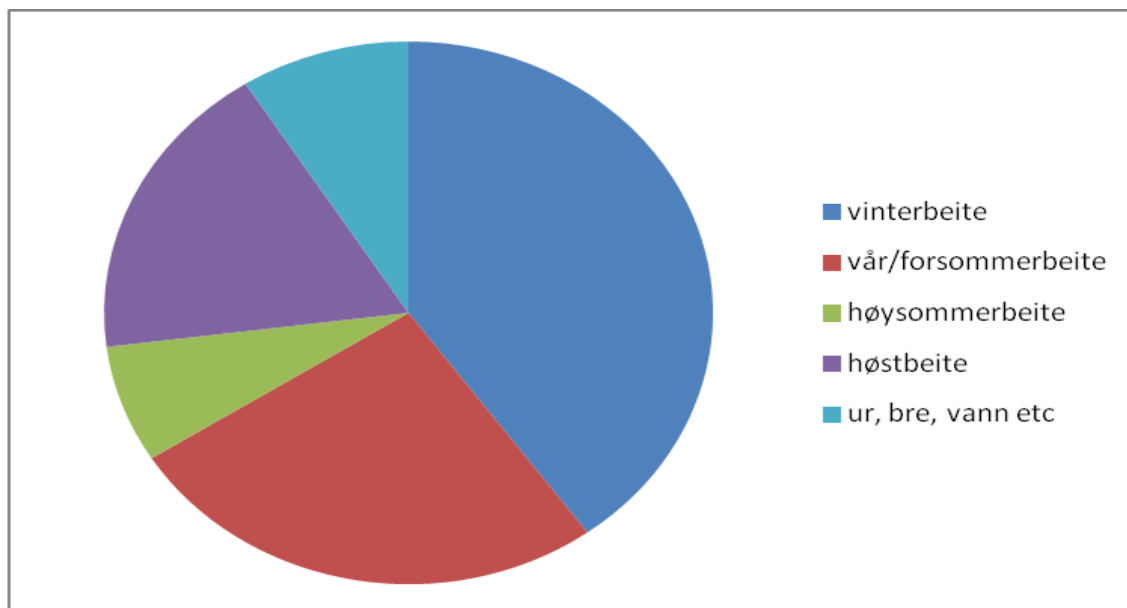
Geologisk sett ligger Knutshø-området innenfor Trondheimsfeltet, et område med sterkt omdannet, kambrosilurisk skifer. Dette er kalkrikt, lett forvitrelig og gir et næringsrikt løsmassedeck. Fyllitt, glimmerskifer, svartskifer, amfibolitt, gneis, ulike kalksteiner og kvartssteiner er av de bergartene som finnes i området. Dette gir seg utslag i en mangfoldig og rik vegetasjon, og dette har gjort Knutshøene kjent i botaniske kretser. Området har store forekomster med lav, samtidig som det er god tilgang på frodige sommerbeiter.

Området er dominert av runde, vegetasjonskledd fjellformasjoner og vide dalførere. Høyeste fjell er Søndre Knutshø, 1.690 moh. De høyeste partiene ligger i de vestre områdene, mens det er mye flatt og myrlendt mot øst. Landskapet er preget av avsetninger fra siste istid, og markerte strandlinjer etter bredemte sjøer finnes.

Tilnærmet kontinentalt klima med lite nedbør, varme somre og kalde vintrer er karakteristisk for området.

3.1 Beitegrunnlag

Knutshø Villreinområde har gode vinterbeiter. Beiteundersøkelser foretatt i 1986 av Eldar Gaare viste at det var gode lavmatter. 40 % av totalarealet var vinterbeite, 26 % vår/forsommerbeite, 7 % reint høysommerbeite, 18 % høstbeite og kun 9 % av arealet var da dekt av ur, breer, vann etc (figur 1). Fordelingen av sesongbeiteressursene i Knutshø er tilnærmet optimal ut fra dette. Store deler av områdene er snødekt vinterstid.¹

Figur 1: Sammensetning av beiteressursene i Knutshø i 1986.¹

Olav Strand m.fl (2015) skriver imidlertid at; «I Knutshøområdet har GPS- merking av dyrene vist at stammen bruker en beskjeden del av områdets totalareal (ca. 40% om sommeren)». Dette er derfor også noe som må tas hensyn til når man vurderer beitegrunnlaget.

3.2 Verneområder

Innen Knutshø villreinområde ligger hele eller deler av 10 verneområder. Dette er Flåman, Meløyfloen, Einunndalsranden, Bjørndalen og Svarthaugan naturreservater, Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark, Knutshø landskapsvernområde samt Drivdalen, Kongsvold og Hjerkin landskapsvernområder.

¹ Jordhøy, P., Strand, O., Sørensen, R., Andersen, R. og Panzacchi, M. 2012. Villreinen i Snøhetta- og Knutshøområdet. Status og leveområde. NINA - Rapport 800. 102 s. + ved-legg.

Opprettelsen av Knutshø landskapsvernområde ble vedtatt 03.05.2002. Landskapsvernområdet dekker et areal på 908 km², derav omtrent 314 km² i Fолldal, 338 km² i Oppdal og 252 km² i Tynset kommune.

Formålet med opprettelsen av Knutshø landskapsvernområde var blant annet å ta vare på et sammenhengende høgfjellsområde med leveområdene til villreinen i Knutshø.

Dovrefjell Nasjonalpark ble i 2002 utvidet og omdøpt til Dovrefjell-Sunndalsfjella Nasjonalpark. I Knutshø villreinområde ble nasjonalparken utvidet til å omfatte arealer fra den gamle nasjonalparkgrensa i sør og arealet nordover til Risberget. Totalt areal innen Knutshø villreinområde er 99,9 km². Den delen av nasjonalparken som ligger i Knutshø villreinområde ligger i sin helhet innen Oppdal kommune. Formålet med Dovrefjell - Sunndalsfjella nasjonalpark er blant annet å ta vare på en viktig del av leveområdet til villreinstammene i Snøhetta og Knutshø villreinområder.

Gjennom opprettelsen av nye og utvidelsen av eksisterende verneområder i Knutshø gis villreinens leveområder i Knutshø et sterkere vern. I 2006 godkjente Direktoratet for naturforvaltning (nå Miljødirektoratet) forvaltningsplanen for verneområdene på Dovrefjell. Forvaltningsplanen presenterer verneverdiene og brukerinteressene i Dovrefjellområdet, og gjør avveininger mellom vern og bruk innenfor rammene av verneforskriftene.²

3.3 Dagens forvaltning

Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø er en statlig oppnevnt nemnd og er ansvarlig for forvaltningen av villreinen i Snøhetta og Knutshø villreinområder. Villreinnemndas oppgaver består blant annet i godkjenning av bestandsplanen og fastsetting av årlig fellingskvote, samt å delta i arealforvaltningen med sikte på bevaring og bærekraftig forvaltning av villreinens leveområder. Villreinnemnda er høringsinstans i plansakene som berører villreinområdet.

Fylkesmannen i Trøndelag er hovedansvarlig fylkesmann for villreinområdet, og har ansvar for fordeling av økonomiske midler til villreinnemnda. Fylkesmennene som berøres av villreinområdet har ved arealplanleggingen ansvar for å ivareta villreinens leveområder og sørge for at nasjonale interesser blir fulgt opp.

Villreinutvalget er en sammenslutning av rettighetshavere. Villreinutvalget skal blant annet arbeide med forvaltning av reinstammen og villreinområdet på vegne av rettighetshaverne. Se også utvalgets vedtekter i vedlegg 1.

Dovrefjell nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark og øvrige verneområder på Dovrefjell, dvs også de verneområdene som inngår i Knutshø villreinområde. Dovrefjell nasjonalparkstyre er et statlig oppnevnt styre der de 9 kommunene og 4 fylkeskommunene rundt Dovrefjell nominerer sine medlemmer. Nasjonalparkstyret var også styringsgruppe for rullering av regional plan for Dovrefjellområdet (tidligere fylkesdelplan), som ble endelig vedtatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet i juli 2017. Nasjonalparkstyret har egen hjemmeside på <http://nasjonalparkstyre.no/Dovrefjell/>.

3.4 Regional plan, nasjonale villreinområder og europeiske villreinregioner

I 2007 satte miljøverndepartementet i gang et arbeid med utarbeidelse av regionale planer for en helhetlig forvaltning av fjellområdene som er spesielt viktige for villreinens framtid i Norge.

Departementet forutsatte at man i planen skulle avgrense et «Nasjonalt villreinområde» og fastsette en langsiktig arealforvaltning som balanserer bruk og vern.

² [Dovrefjellrådet 2006. Forvaltningsplan for verneområdene på Dovrefjell. 128s](#)

Snøhetta og Knutshø villreinområder fikk i 2017 en felles plan kalt «Regional plan for Dovrefjellområdet» hvor blant annet «nasjonalt villreinområde» er avgrenset. Planen er retningsgivende for kommunal planlegging og gir føringer for statlig og fylkeskommunal sektorplanlegging i henhold til plan- og bygningslovens bestemmelser.

3.5 Seterdrift og beitedyr

Bygdene rundt Knutshø har brukt området i næringsøyemed gjennom mange generasjoner. Einunndalen er regnet som landets største seterdal. Per 2008 er det 41 setre i drift innen villreinområdet.³ I tillegg til de setrene som er i drift blir mange setre brukt til slipp- og sankeplass for sau. Området er hovedsakelig brukt som sauebeite, men både storfe og geit blir årlig sluppet på utmarksbeite i området. I 2017 ble det sluppet over 46.000 sau og lam, ca. 600 storfe og om lag 200 geit på utmarksbeite i villreinområdet (inkludert Fåset og Naustervorda)³. Det finnes også mange saltsteinsautomater for sau innenfor villreinområdet, og disse utgjør områder med potensielt høyt smittepress. Det arbeides for tida med å få på plass en oversikt over disse saltplassene. På Bekkelægret slippes det årlig en del hester. Antallet hest som slippes her har variert de siste årene mellom 15 og 40.⁴ På en del setervoller blir det årlisvis registrert villrein om våren.

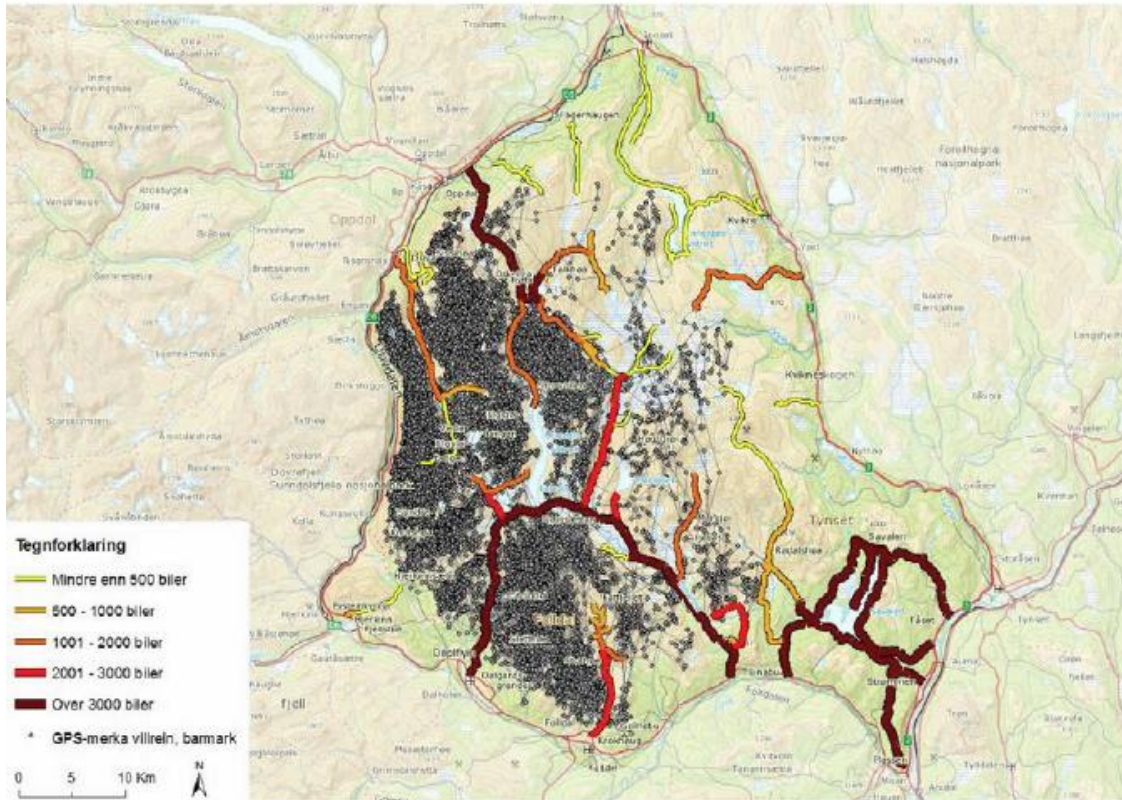
3.6 Veier og motorferdsel i barmarkssesongen

Et omfattende veinett går inn i sentrale deler av området. De fleste veiene er kun åpne i barmarkssesongen. En opptelling viser at det totalt er ca 63,5 mil med vei som villreinen må forholde seg til i barmarkssesongen (tallet er hentet ut fra offentlig kartverk og beskriver det som er definert som vei og traktorvei innenfor den biologiske leveområdegrenså for Knutshø villreinområde). Ikke alle veier som her er tatt med, er i dag åpne for motorisert ferdsel. Veiene inn i kjernen av området brøytes ikke og holdes stengt om vinteren. På våren har enkelte av veiene vært brøytet til hytteområder sentralt i reinens leveområde. Dette kan medføre større ferdsel i april og mai, som er spesielt kritiske måneder i forbindelse med kalving. Utvalget har tidligere bedt samtlige veistyrer om ikke å åpne veiene innen villreinområdet for allmenn ferdsel før 1. juni. I gjeldende forvaltningsplan for verneområdene på Dovrefjell, kartvedlegg 2, finnes en oversikt over veiene innenfor verneområdene og for mange av disse står det at veien ikke bør åpnes for allmenn trafikk før 1.6. av hensyn til reinskalvinga.

Strand, O. m.fl. (2015) peker på flere veger som er, eller kan bli problematisk for villreinen og dens trekk mellom ulike fjellpartier i Knutshø. FoU-prosjektet samlet inn trafikkdata på alle bomvegene som går inn mot Knutshøområdet. Antall turer/biler ble sammenstilt i en tabell og satt i sammenheng med villreinplott for hele prosjektperioden (figur 2). Dette viser at det er en betydelig trafikk på fjellvegene i Knutshø.

³ [Informasjon](#) innhentet fra alle beitelaga som slipper dyr i området

⁴ Kjell Horten, Nordøsterdal dølahestlag

Figur 2 Villreinplott sommerstid (3-timers intervall) for årene 2010-15 satt i sammenheng med intensitet på vegene i området i 2013. Figur fra Strand, O. et. al. (2015).

3.7 Motorferdsel vinterstid

Når det gjelder snøscooterkjøring i verneområdene i Knutshø foreligger det i dag noen faste traseer som kan nyttes med dispensasjon i følge forvaltningsplanen. I tillegg gis det dispensasjon til en god del andre turer, både av nasjonalparkstyret og kommunene. Det er vanskelig å gi noe eksakt tall på hvor mange turer det gis dispensasjon til årlig av forvaltningsstyret for Dovrefjell-Sunddalsfjella, da det ikke føres statistikk på dette. Det vi kan si med sikkerhet er at det gis dispensasjon til nesten alle som søker, og at en dispensasjon som regel innebærer flere turer. I 2011 ble det av forvaltningsstyret for Dovrefjell-Sunddalsfjella gitt dispensasjon til ca. 75 turer inn i verneområdene vinterstid⁵, og det er ingen grunn til å anta at dette tallet er blitt noe lavere.

De som søker og får tillatelse av kommunene har et ulikt antall begrensede turer. Antall turer er avhengig av praksisen i den enkelte kommune ettersom det er en mer eller mindre liberal praksis til motorferdsel i de ulike kommunene. Vi vet heller ikke hvor mange tillatte turer som benyttes årlig, men Olav Strand m.fl (2015) skriver at «hver hyttenhet ved Orkelsjøen (67 hytter) har mulighet for å søke om inntil 10 turer (løyver) i vintersesongen. For Orklesjøen fremgår det at det i 2014/15 er gitt 37 løyver og kjørt 150 turer, mens det for hele området innover østfjellet er gitt 52 løyver og kjørt til sammen 212 turer. Det er da for hele området gitt tillatelse til inntil 480 turer»⁸.

I tillegg kjøres det en del med snøscooter i forbindelse med jerveregistrering i området. Totalt sett er det en betydelig ferdsl med spesielt snøscooter vinterstid inne i området.

⁵ Lars Børve, nasjonalparkforvalter, Dovrefjell-Sunddalsfjella nasjonalparkstyre, pers med.

3.8 Ferdsel til fots og på ski

Det går noen merkede stier og en rekke umerkede stier gjennom området. Det ligger én turistforeningshytte innenfor villreinområdet (Orkelsjøhytta). Pilegrimsleden (Gudbrandsdalsleden) ligger også innenfor villreinområdet, og det er her både organisert og uorganisert ferdsel i barmarkssesongen. Nasjonalt pilegrimssenter satte i 2014 opp en ferdselsteller ved Pilegrimsleden fra Vårstigen over til Vinstradalen.

I 2015 var det 2996 passeringer ved denne telleren, i 2016 var det 1494 passeringer og i 2017 var det 2395 passeringer mellom kl. 0600-2300. Pilegrimsvandringen foregår mellom juni og ut et stykke i september. Av disse passeringene er det ikke bare pilegrimer, noe er jegere, andre turgåere mm. Nasjonalt pilegrimssenter stipulerer med bakgrunn i overnattingsstatistikk og annen registrering i området at det i 2017 var ca. 500 pilegrimer som gikk innen Villreinområdet i Knutshø langs Pilegrimsleden⁶.

3.9 Hytter

I tilknytting til veiene og noen av de store sjøene i området er det større hyttekonsentrasjoner. Ellers er det spredte enkelthytter i områder. Både ved Marsjøen og Fundin er det en rekke naust som er innredet til fritidsbruk.

3.10 Kraftutbygging

Det er gjennomført flere kraftutbygginger i området, Unndalen/Fundin, Øvre Orkla/Innerdalen, Elgsjøen, Marsjøen og Savalen er alle regulerte. Glommen og Laagen brukseierforening (GLB) i samarbeid med Østerdalen Kraftproduksjon AS fikk i 2015 tillatelse til økt regulering av Markbulia med 7 meter i forhold til tidligere. Departementet skriver i sin tillatelse at; *«Negative virkninger for dyre- og planteliv i området har vært et viktig tema for departementet. Vesentlige ulemper med reguleringen kan unngås ved å holde vannstanden i magasinet stabilt, og skjemmende erosjonssoner i det flate landskapet kan reduseres betraktelig ved å holde en høy sommervannstand i magasinet. Det forutsettes også avbøtende tiltak av hensyn til villrein, men reinen oppholder seg og ferdes i svært begrenset grad i det berørte området»*.⁷.

3.11 Andre aktiviteter

Det arrangeres fire fuglehundprøver i løpet av høsten på Dovrefjell (to under og to etter reinsjakta). I forbindelse med disse prøvene brukes det syv prøveterreng innenfor Knutshøområdet. Det er to i Søndre Knutshø, ett i Gåvålia og fire på Hjerkinnhø. Det hender at reinsflokker kan oppholde seg i prøveterrengene under reinsjakta. Det er etablert varslingsrutiner for å unngå møter i disse tilfellene. Hundekjøring både til tur- og konkurranseformål, samt i kommersiell sammenheng, blir stadig vanligere. Sykkelrittet "Sykkelenern" og hundeløpet "Femundløpet" er eksempler på arrangement de siste årene med økende popularitet. I forbindelse med FoU-prosjektet i villreinområdet ble det i 2013 satt i gang et samarbeid for å registrere hundekjøreraktiviteten i området vinterstid. Hvilke traseer som brukes vinterstid og i hvilken grad disse løypene sammenfaller med villreinens arealbruk i samme tidsperiode var sentrale spørsmål som FoU-prosjektet ønsket svar på. Gjennom sine undersøkelser fant prosjektet ut at det er 56-59 aktive hundekjørere i kommunene omkring Knutshø, hvorav 44 i Follidal. Prosjektet fant også ut at disse til sammen gjennomfører om lag 4510 turer i løpet av vinteren i Knutshøområdet og området rundt, men at de fleste av disse foregår bygdenært. Undersøkelsene i prosjektet viste

⁶ Mattias Jansson, Nasjonalt pilegrimssenter. Pers.med.

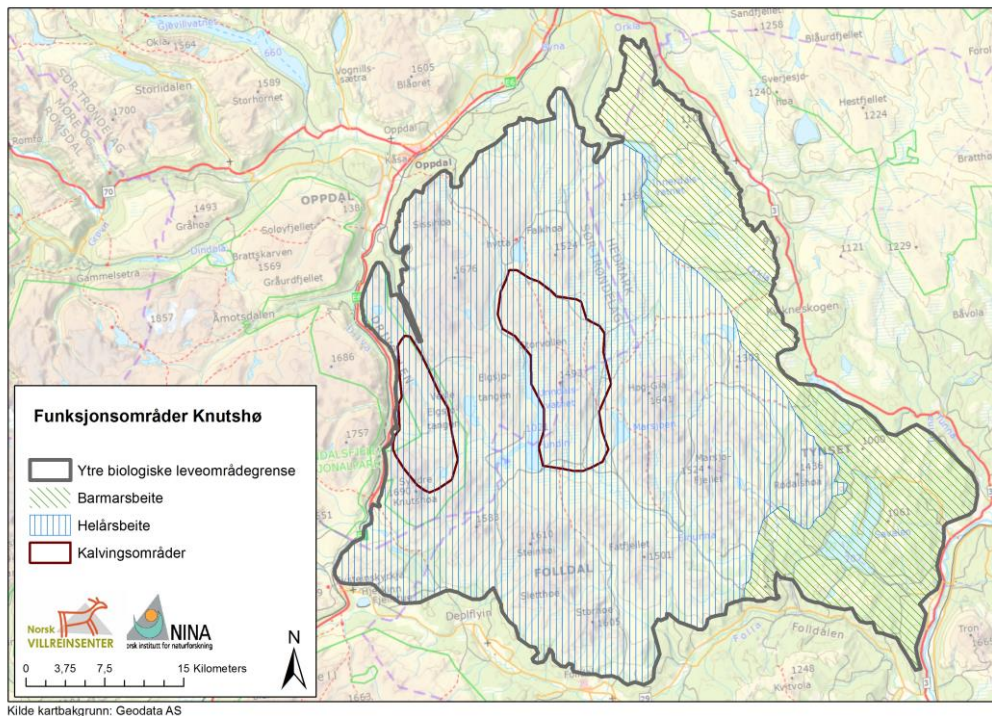
⁷ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/nytt-einunna-kraftverk-og-okt-regulering-i-markbulia/id2458956/>

videre at det meste av hundekjøringa foregår uten de helt store konfliktene i forhold til villrein, med unntak av enkelte vørturer som kan møte på villrein i kalvingsområder⁸.

4 GRENSER OG AREAL

4.1 Biologisk leveområde og funksjonsområder

Ved revisjon av fylkesdelplanen for Dovrefjellområdet, ble i 2011/2012 en ytre biologisk grense for leveområdet med tilhørende funksjonsområder i Knutshø kartlagt (figur 2). Dette omfatter det området reinen bruker i dag, og har brukt i tidligere tider, etter 1960¹.

Figur 3: Ytre biologiske leveområdegrense med tilhørende funksjonsområder i Knutshø villreinområde basert på observert arealbruk og annen erfaringskunnskap. Barmarksbeite (vår-, sommer- og høstbeite) er her mai-oktober. Vinterbeite er her november-april. Helårsbeite er definert som overlappende bruk i områder med blanding av barmarks- og vinterbeite). Kalvingsområder er områder hvor man har informasjon om kalving de siste ca. 50 år.

4.2 Tellende areal

Tellende areal er det arealet som skal legges til grunn for beregning av fellingstillatelse. For villrein skal villreinnemnda regne alt areal over skoggrensa som tellende areal. Villreinnemnda kan også godkjenne skogområder som brukes regelmessig av villrein som tellende areal. Vann og isbre over 500 dekar skal ikke regnes med. Områder som villreinen ikke lenger benytter fordi menneskelig påvirkning har redusert områdenes verdi vesentlig for villrein, kan trekkes ut av tellende areal.

Knutshø villreinutvalg gjorde vedtak på årsmøtet i 2015 om å gå gjennom grenser for tellende areal i Knutshø villreinområde. Forrige gjennomgang av tellende areal ble gjort i 1995. Norsk Villreinsenter Nord v/undertegnede fikk i oppdrag å digitalisere grensene. Grense for tellende areal ble vedtatt av Årsmøtet i Knutshø villreinutvalg i 2016.

Grensen for det tellende arealet følger i hovedsak skoggrensa. Vann og isbreer over 500 dekar ikke regnes med jf. forskrift. I noen områder er noen skogsområder inkludert i tellende areal, da disse brukes regelmessig av reinen. Tellende areal er vist på kart i vedlegg 2.

⁸ Strand, O. et. al. (2015) Villreinens arealbruk i Knutshø. Resultater fra GPS- undersøkelsene. NINA rapport 1019. 131 s.

4.3 Valdgrense, jaktfelt og jaktterreng

- Valdet er det geografiske området som villreinnemnda godkjenner for jakt på villrein.
- Et jaktfelt er et mindre geografisk område innefor et vald som rettighetshaverne har avgrenset av hensyn til den praktiske jaktutøvelsen. Fellesjakt mellom jaktfelt trenger ikke villreinnemndas godkjenning.
- Et jaktterreng er et mindre geografisk område innefor et jaktfelt som er avgrenset av hensyn til den praktiske jaktutøvelsen.

Knutshø villreinområde er ett vald med 12 jaktfelt hvor hvert av jaktfeltene organiserer jakten selv. Ytre valdgrense er vist på kart i vedlegg 2.

Et eksempel på organisering av jakta i forhold til vald, jaktfelt og jaktterreng kan være:

Knutshø villreinområde er et vald og får tildelt hele kvoten som frie dyr. Villreinutvalget skriver på kontrollkortene hva slags dyr som kan felles i henhold til vedtatt avskytningsplan (som vedtas hvert år på årsmøtet for villreinområdet) og sender kvoten til Tynset og Rennebu (ToR) som er et jaktfelt. ToR fordeler kontrollkortene på jaktterrengene og sender ut disse sammen med jegerkontrakten for jaktfeltet. Jaktterrengnet Kviknebrona mottar kontrollkort og jegerkontrakter fra ToR, og sørger for at sine jegere undertegner jegerkontrakten i to eksemplarer (ett til rettighetshaver og ett til jeger) før de får kontrollkort og kan starte jakten. Vedlegg 2 viser kart med de ulike grensene og vedlegg 3 viser fordeling av arealer for de ulike jaktfeltene og jaktterrengene.

5 KNUTSHØREINEN

Villreinstammen i Knutshø er en del av en større stamme med opprinnelige fjellrein, som hadde tilhold i store fjellområder rundt Dovrefjell. Etter overbeskatning og økende omfang av menneskelige inngrep på begynnelsen på 1900-tallet, forsvant mye av reinen. På 1960- og 1970- tallet reetablerte reinen seg i området. Jordhøy m.fl. 2012¹ skriver følgende om opprinnelsen til dagens villreinstamme:

"I 1958 og 1959 ble det sett storbukkflokker i Knutshø, og alt i 1960 ble det åpnet for jakt (trolig grunnet frykt om tilsvarende utvikling som i Snøhetta). Men det var ikke før i 1961 at en kunne snakke om en stedegen stamme i dette området. Da ble det sett 4 simler med kalv i Høggiaområdet i mai. Fra dette tidspunkt ser det ut som stammen her reetablerte seg møysommelig, og det ble de første årene stadig observert nyfødte kalver på vårvinteren – om enn i begrenset omfang (Scheie 1993). Det knytter seg en viss usikkerhet til hvorvidt dette skjedde med basis i "vinterbesøk" av rein fra Snøhettaområdet (som følge av overpopulasjon og harde snøvintre), Rondane, stedbundne dyr eller en kombinasjon av dette (Holthe 1977, Røed 1986, 1997, Flagstad og Røed 2003). Sikkert er det imidlertid at det i 1973 ble igjen ca 200 drektige simler som kalvet i Knutshøområdet etter et "vinterbeitebesøk". Dette var det antall dyr en mente å mangle i Rondane nord samme året, og mange mener det er like sannsynlig at de 200 dyra stammet herfra. Overgang av tamrein fra Trollheimen har forekommet, blant annet i 1981 og 1982, og har reist en debatt vedr. potensialet for innblanding av tamrein i Knutshøreinen – ettersom sistnevnte antas å ha opprinnelig fjellreinpreg likt Snøhetta- og Rondanereinen."

Genetisk står Knutshøreinen nærmere reinen i Snøhetta enn reinen i Sølnekletten og Rondane⁹. Knutshøreinen har kalvingstid rundt 15. mai, og bukkene er i brunst i september/oktober.

⁹ Jordhøy, P., Strand, O. & Landa, A. 1997. Villreinen i Dovre-Rondane. - NINA Oppdragsmelding 493: 1-26 + 19 figurer.

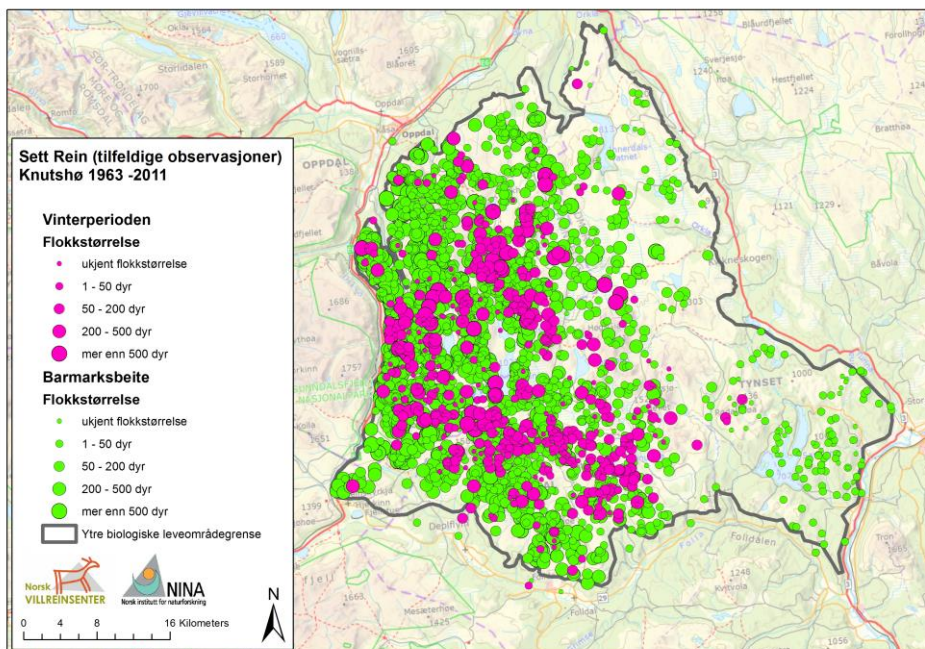
5.1 Savalenrein

I områdene rundt Savalen har det fra 1970-åra stadig blitt observert rein, som for en stor del har tilhold i skogen. Man har antatt at dette er rein som kommer fra Sølnekletten om våren og er tilbake i Sølnekletten om høsten. Det var rundt 1970 at man begynte å registrere en økende forekomst av rein i dette området, først i området ved Naustervola og etter hvert også mot nord langs østsiden av Savalen. Rundt 1980 ble det snakket om en stedegen stamme her, og at dyra kalvet i området og holdt seg her året rundt. I 1989 ble det åpnet for jakt her og det har siden vært skrevet ut jaktkvote årlig. Det blir årlig observert små kalver, noe som tyder på spredt kalving i området.

Henning Alme, fastboende og jeger i området, sier følgende om sine observasjoner av Savalenreinen og utviklingen i dette området; «Først på 90-tallet observert jeg enkelte vintre dyr i Gråvola, Snausjøvola, Sjølia. I denne perioden var det også rein helt ned til riksvei 3 om sommeren, beitende på innmark, stort sett bukk. De senere år har jeg imidlertid sett en klar overvekt av simler og kalver.

I dag er inntrykket at antallet dyr som bruker områdene er stabilt, kanskje økende. Reinen trekker som regel vekk fra områdene rundt Savalen i løpet av oktober. Gjennom observasjoner de siste 4 - 5 åra er inntrykket at denne forflytninga om høsten også foregår vestover og videre inn i Knutshø-stammens områder. Det virker med andre ord som om Saval-reinen bruker områdene vestover mer enn tidligere antatt. Ser det dermed ikke som umulig at det kjem dyr inn både vestfra og sørfra til Savalen-området på vårparten.»

I forbindelse med gjennomgang og oppdatering av kartgrunnlaget i Snøhetta og Knutshø i 2011-2012, ble det innsamlet en rekke stedfestede observasjoner av villrein i dette området (figur 4). Jaktfeltene Fåset og Naustervola har de siste årene hatt egen kvote på 20 dyr. Denne kvota har vært tildelt bare disse to jaktfeltene av årsmøtet for villreinområdet og har vært beregnet som et tillegg til den øvrige kvota for Knutshø villreinald ved søknad til nemda. Fellingsprosenten har variert fra 0 til opp mot 30.

Figur 4: Tilfeldige observasjoner / sett rein innsamlet i forbindelse med regional plan i 2012. Observasjonene er fra perioden 1963 - 2011.

5.2 Reinens arealbruk

I forbindelse med gjennomgang og oppdatering av kartgrunnlaget i Snøhetta og Knutshø i 2011-2012, NINA Rapport 800, *Villreinen i Snøhetta- og Knutshø –status og leveområde*, ble arealbruken beskrevet

med utgangspunkt i lokalkunnskap fra flere nåværende og tidligere oppsyn. Denne beskrivelsen med noen tilføyelser er lagt i vedlegg 4.

6 OVERVÅKING

6.1 Overvåkingsprogrammet for hjortevilt

Knutshø villreinområde har siden 1991 vært med i det nasjonale overvåkingsprogrammet for hjortevilt, utført av Norsk institutt for naturforskning. Overvåkingsprogrammet gjennomfører årlig kalvetellinger på sommeren og strukturtellinger om høsten. I overvåkingsprogrammet blir det også årlig samlet inn kjever og opplysninger om slaktevekter for undersøkelser av kondisjon. Dette gir viktig informasjon til villreitutvalget i forvaltningen av bestanden. Overvåkingsprogrammet skriver at «*generelt bør både en større andel av kjevener leveres og riktig vekt oppgis på flere av kjevener*¹⁰», og dette er noe villreitutvalget vil ha fokus på i kommende bestandsplanperiode.

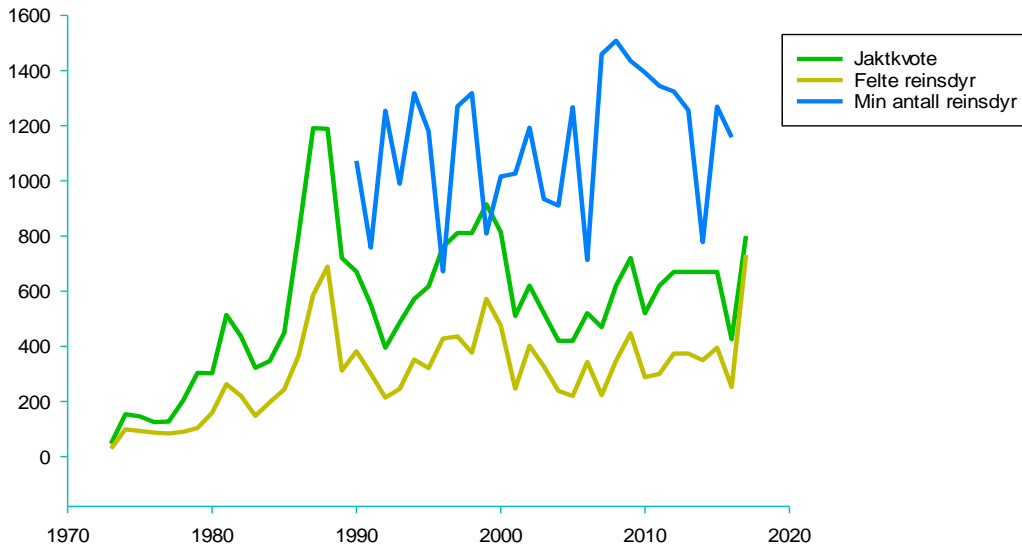
NINA ga i 2017 ut en oppsummeringsrapport¹⁰ fra overvåkingsprogrammet for perioden 1991-2016, hvor bestandsutvikling, kalvetellinger, kjønns- og aldersstruktur og kjeve- og vektinnsamling i Knutshø er gjennomgått. Denne delen av rapporten er i sin helhet gjengitt her (i kursiv) (men se Solberg, E. J. m. fl. (2017) for flere figurer og referanser).

Bestandsutvikling

Knutshø var i likhet med Forollhogna kjennetegnet av dyr i god kondisjon og høy kalveproduksjon. Knutshø er også et typisk innlandsområde med kalkrik berggrunn og svært gode beiteforhold (Jordhøy mfl. 1996). I motsetning til Forollhogna har Knutshø et utstrakt vegnett, og både ferdse og tidvis store jegerkonsentrasjoner er et viktig tema for forvaltningen av villreinen i dette området (Strand mfl. 2014). Radiomerking med GPS-sendere har vist at vegnettet i Knutshø har en negativ innvirkning på reinsdyras arealbruk og dyra har bare brukt en beskjeden del (ca. 40 %) av områdets totalareal de seinere åra (Strand mfl. 2015). De siste åra har kalvetilveksten i Knutshø avtatt betydelig og det er dokumentert en nedgang i slaktevekt hos voksne bukker (Solberg mfl. 2012).

Forvaltningsmålet i Knutshø har lenge vært å ha en vinterbestand på ca. 1500 dyr. Bestanden har stort sett ligget på dette nivået, men med noen kortere perioder med vekst i bestanden — først midt på 1980-tallet og dernest på slutten av 1990-tallet. I begge perioder svarte forvaltningen på bestandsveksten med å øke jaktkvotene og jaktuttaket. Resultatet er at vinterbestanden i Knutshø stort sett har variert omkring et gjennomsnitt på 1000 dyr siden begynnelsen av 1980-tallet, men med en betydelig økning i jaktkvoter og jaktuttak i slutten av siste overvåkingsperiode.

¹⁰ Solberg, E. J., Strand, O., Veiberg, V., Andersen, R., Heim, M., Rolandsen, C. R., Solem, M. I., Holmstrøm, F., Jordhøy, P., Nilsen, E. B., Granhus, A. & Eriksen, R. 2017. Hjortevilt 1991–2016: Oppsummeringsrapport fra Overvåkingsprogrammet for hjortevilt - NINA Rapport 1388 125 s.

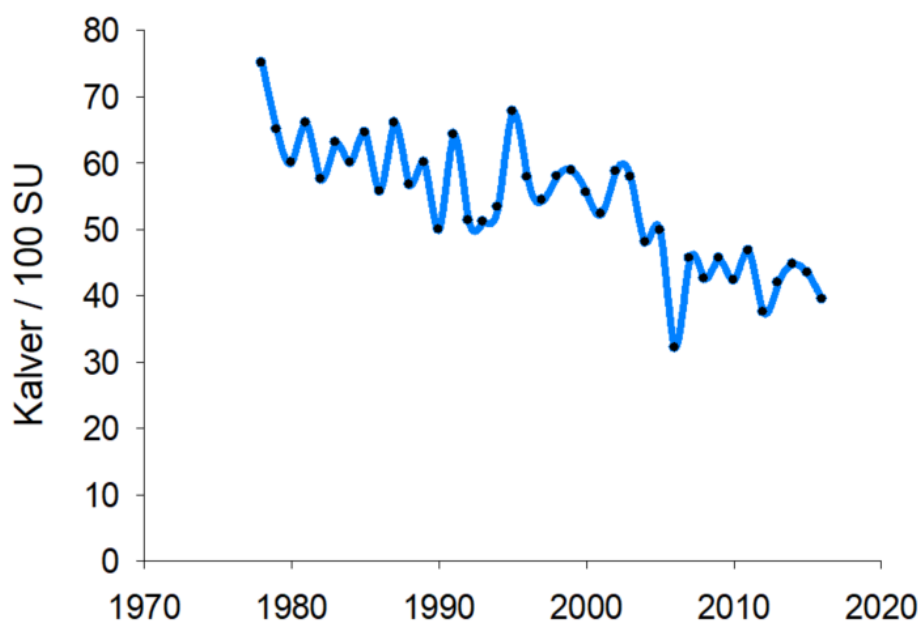

Figur 5 Bestandsutvikling i Knutshø i perioden 1973-2011 vist som antall rein funnet på sommertellinger (blå linje), jaktkvote (grønn linje) og jaktuttak (gul linje). Figur fra Solberg, E. J. m. fl. (2017).

Kalvetellinger i Knutshø

I Knutshø har vi tilgang til årlige kalvetellinger siden 1978. Fram til og med slutten av 1990-tallet hadde stammen i Knutshø, som i Forollhogna og Ottadalen, høy kalverekruttering. Siden har det vært en betydelig nedgang i kalv pr. 100 SU i Knutshø ($P < 0,001$). I de siste åra har vi årlig registrert drøyt 40 kalver pr. 100 SU, Figur 6.

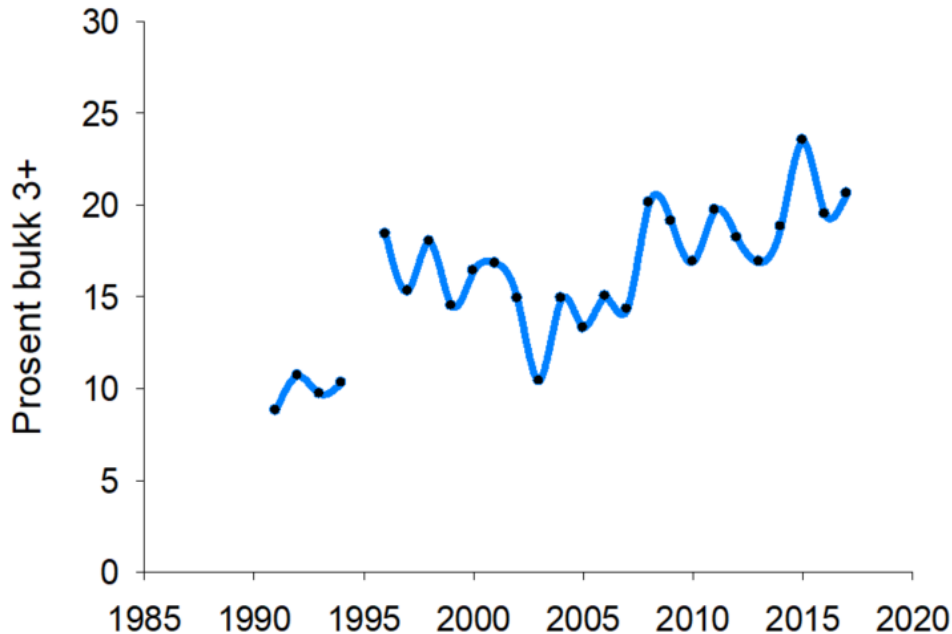
Ved utløpet av forrige overvåkingsperiode var kalveproduksjonen i Knutshø på samme nivå som i Setesdal Ryfylke som tradisjonelt har vært blant landets mest marginale villreinområde (Solberg mfl. 2012). Denne utviklingstendensen har holdt seg og resultatene fra siste overvåkingsperiode (2012-2016) er litt svakere enn resultatene fra forrige periode (2007-2011).

Figur 6 Resultater fra kalvetellingene i Knutshø i perioden 1978-2016. Figur fra Solberg, E. J. m. fl. (2017).

Kjønns- og aldersstruktur i Knutshø

Knutshø har i likhet med de øvrige overvåkingsområdene hatt en økende andel voksen bukk i vinterbestanden. På begynnelsen av 1990-tallet registrerte vi i underkant av 10 % bukk 3 år og eldre i Knutshø. Siden har andelen bukk 3 år og eldre økt. Vi registrerte noe i overkant av 20 % bukk 3 år og eldre under de siste åras strukturtellinger (Figur 7). Bukkeandelen i Knutshø er dermed ved målsetningen som er satt for dette området og tilsvarer andre villreinområder med høy andel voksne bukker.

Figur 7 Resultater fra strukturtellingene i Knutshø. Andel bukk 3 år og eldre i perioden 1991-2016. Figur fra Solberg, E. J. m. fl. (2017).

Kjeve- og vektinnsamling i Knutshø

I Knutshø har vi gjennomført årlige kjeveinnsamlinger siden 1995. I 2001 og 2002 ble ikke dyr som var 2 år og eldre aldersbestemt. Oppslutningen om kjeveinnsamlingene i Knutshø er rimelig bra og siden programmet startet er det levert inn kjever fra omtrent 58% av de felte dyra. I løpet av siste fem års periode har jegerne levert inn kjever fra 69% av de felte dyra. Av disse rapporterer jegerne vektdata på henholdsvis 79% av bukkekjevvene og 74% av simlekjevvene (gjennomsnittstall siden 1991).

I Knutshø finner vi i likhet med Forollhogna en statistisk sikker nedgang i slaktevekt for alle kjønns- og aldersgrupper ($P < 0,001$). Vektnedgangen er sterkest hos voksne bukker og noe svakere hos voksne simler (simler 2 år og eldre). Vi finner ikke de samme trendene i kjevelengde, med unntak for åringsdyra hvor det er en signifikant ($p < 0,001$) negativ trend hos begge kjønn. Se Solberg, E. J. m. fl. (2017) for figurer.

Snittslaktevekter på bukker 2,5 år og eldre blir imidlertid noe forskjellig om man fordeler dem på hvilket kort de er skutt på. Korttypen fritt under 60 (tidligere småbukk under 60 kg) ble brukt i varierende grad i årene 1996 – 2004 (10 – 20 %). Fra 2005 – 2012 ble korttypen fritt under 50kg benyttet og fra 2013-2015 ble igjen korttypen fritt under 60 benyttet, mens den ble kuttet helt ut fra og med 2016. Dette kan være en medvirkende årsak til at man finner en sterk nedgang i slaktevektene på bukker 2,5 år og eldre for denne perioden.

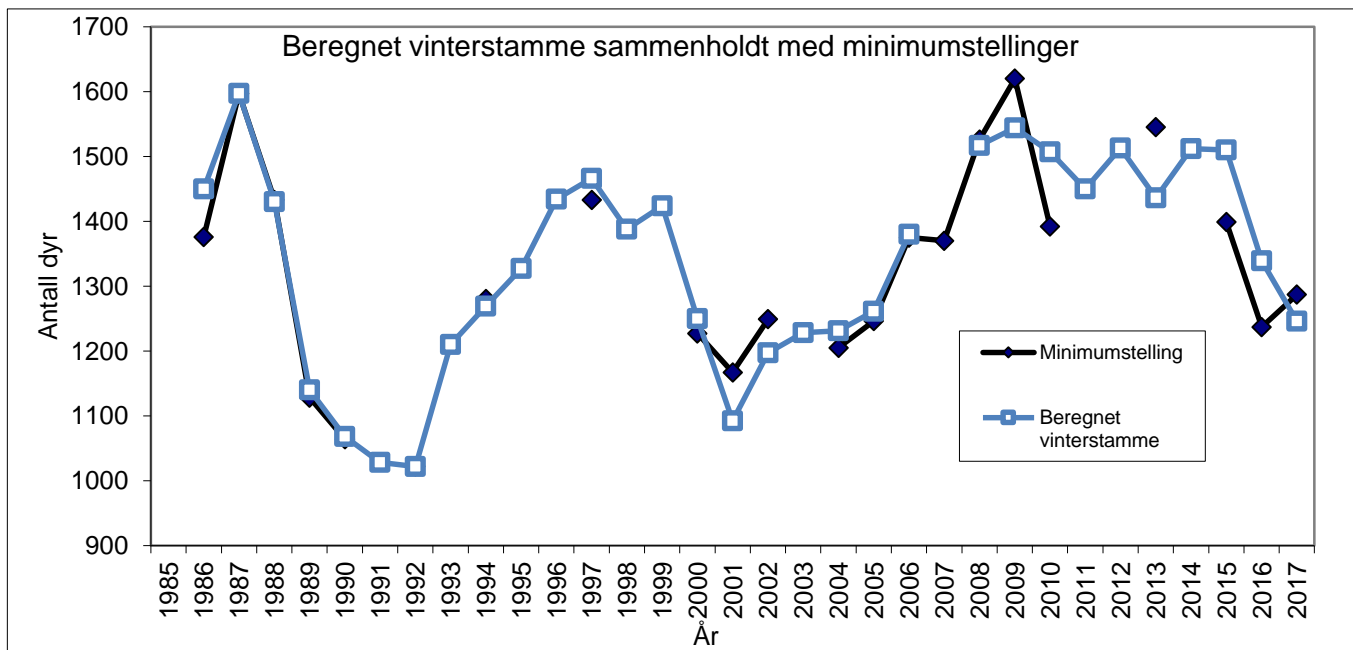
I 2016 og 2017 er snittslaktevekta på voksen bukk høyere sammenlignet med årene fra 2003 tom 2015. Dette kan skyldes at eldre «lette» bukker før ble tatt på «Fritt under»-kortkategoriene (som ble avskaffet fra og med 2016), og ikke i vesentlig grad felles på simle/ungdyrkort. En annen mulighet er at

mangelfull kontrollveiling av «fritt-under» dyrene gjorde at disse ble rapportert lettere enn hva som var tilfellet for å komme under kilosgrensene for gebyr.

Hadde man brukt bare slaktevektene fra bukker skutt på fridyrkort, kunne man med større sikkerhet sagt noe om slaktevektene på bukk går opp eller ned.

6.2 Minimumstelling

I tillegg til overvåkingsprogrammet gjennomfører villreinutvalget selv minimumstillinger om vinteren. Minimumstillingen skal gi et minimumstall på hvor mange dyr det er i bestanden den bestemte vinteren. Tellingene foregår som regel i februar/mars, og gjennomføres fra fly. Dyrene blir lokalisert og fotografert. Antall dyr blir talt opp ut fra fotografiene. Figur 8 viser historisk utvikling i form av minimumstillinger.

Figur 8 Historisk utviklingslinje over antall villrein i perioden 1986 til 2017. Bestandstall for årene fra 1995 og framover, er tilbakeregnet ut fra tilgjengelige data fra strukturtellinger og kalvetellinger sammen med bestandsstørrelse. Data: villreinutvalget.

6.3 Naturlig dødelighet

Prosentatsen for beregning av naturlig dødelighet har variert fra 3 til 4 % de senere åra. Denne avgangen er i bestandsregnskapet for Knutshø regnet av sommerbestand. For årene 1994 til og med 2016 ble ca. 3 % benyttet, men på grunn av fotråta som ble oppdaget i området første gang i 2015 justerte man opp denne prosenten til 4 % fra og med 2017. Prosentatsen mener villreinutvalget er dekkende for årsaker som ikke skyldes jakt. Herunder kommer rasulykker, beiteproblematikk og predasjon. Rov-dyr og -fugler finnes i området, og det er vesentlig jerv og kongeørn som har tilhold her. Jerven har til tider gjort betraktelig skade på bufe, men det er ikke vist at den har negativ påvirkning på utviklingen av villreinstammen i Knutshø. Kongeørn kan være en årsak til dødelighet på villrein, spesielt i kalvingstida da de nyfødte kalvene er lette bytter. I 2017 ble det for første året tatt hjerneprøver av rein eldre enn kalv skutt under jakta i Knutshø for CWD-testing. Alle analyserte prøver viste da et negativt svar og det er ingenting som tyder på at CWD er kommet inn i vårt villreinområde. Videre overvåking vil foregå i regi av overordnet myndighet, se mer i kapittelet om målsettinger og tiltak.

7 VILLREINJAKTA

7.1 Jakttid

Jakttidsrammen er fastsatt av Direktoratet for naturforvaltning (DN), og gjelder for hele landet; 20.8-30.9. Jakttiden i Knutshø var for årene 2002- 2016 20.8-21.9, men ble av årsmøtet i 2017 vedtatt til 20.8-15.9. Kveldsjaktforbudet fra kl 18.00 fra 6.9 ble samtidig opphevet. Jakttida skal i planperioden tilpasses innen jaktidsrammen. Dersom det oppstår uforutsette forandringer i stammeutvikling som krever tiltak eller at jaktidsrammer forandres, kan årsmøtet, innenfor jaktidsrammen, vedta andre jakttider for Knutshø Villreinområde. Villreinutvalget i Knutshø kan i særlige tilfeller endre jakttiden.

7.2 Kvoter og jaktuttak

Utregning av kvotene baseres på forventet produksjon ut fra beregnet stammestørrelse og forventet tilvekst ut fra gjennomsnittlig tilvekst de foregående år. Fellingsprosenten har variert mellom jaktfeltene i Knutshø, i gjennomsnitt har den for perioden 2012-2017 vært 56 % for området sett under ett (uten Fåset og Naustervorda). Stammeregnskapet viser de variasjonene som har vært fra 1986-2017, se vedlegg 7.

7.3 Oppsyn og oppsynstjenesten

Villreinutvalget skal arbeide for et samla og rasjonelt oppsyn i området. Oppsynstjenesten har begrenset politimyndighet fra Hedmark- og Trøndelag politidistrikter. Oppsynsbevisene gjelder for naturoppsynsloverket. Formål med oppsynstjenesten:

- Drive opplysende og veiledende virksomhet.
- Forebygge at straffbare handlinger skjer ved tilstedeværelse.
- Reagere ved lovovertridelser.
- Bidra til redusert skadeskyting.
- Utføre et helhetlig oppsynsarbeid

På store deler av området foregår oppsynsvirksomhet hele året, men med særlig vekt på perioder som presser villreinen mer; kalving, jakt og utfartshøytider. Oppsynstjenesten har begrenset politimyndighet for hele villreinområdet, og kan dermed krysse fylkes- og kommunegrenser dersom det synes formålstjenlig.

Fra og med 2017 ble det prøvd ut ei ny oppsynsordning i jakta som skulle fordele kostnadene for oppsyn mer jevnt på rettighetshaverne. To oppsyn var til enhver tid ute og hadde da ansvar for å følge reinens forflytninger. Slik fikk Folldal, Oppdal og TOR ansvar for å stille med oppsyn i til sammen ca. 3 uker hver under jakta i 2017. Dermed ble også oppsynsvirksomheten relativt likt fordelt mellom Oppdal bygdeallmenning, Folldal Fjellstyre og Kvikne utmarksråd.

7.4 Jegerkontrakt

Jegerne skal utstyres med jegerkontrakt som skal undertegnes av jeger og rettighetshaver i to eksemplarer. Jegerkontrakten skal inneholde alle nødvendige bestemmelser om jakta. Villreinutvalget i Knutshø skal årlig sende ut til oppsynsområdene et eksempel på hva som minimum skal være med i jegerkontrakten. (Se vedlegg 5 for eksempel på slik jegerkontrakt)

7.5 Overgangsavtaler og fellesjakt

Det har i flere år eksistert avtaler om overganger og fellesjakt mellom rettighetshavere i villreinområdet.

- Innen hvert oppsynsområde/kommune har det vært full fellesjakt.
- Tynset og Rennebu jaktfelt (ToR), Oppdal og Statskog prøvde i 2016 ut en ordning med gjensidig overgang mellom disse tre terrengene. Avtalen omfattet de tre midterste ukene (man. tom. tors.) med inntil to kort per jeger. Avtalen ble videreført fra og med 2017, men da med overgang de 3 siste ukene ettersom jakttida da var nedkortet.
- I tillegg har vinner av trekning om fridyrkort i forbindelse med kjeveinnlevering av kalvkjeve hatt full overgang til alle jaktfelt i hele jakttida, det året aktuelle året.

8 UTFORDRINGER, MÅLSETNINGER OG TILTAK

8.1 Hovedutfordringer

Noen av hovedutfordringene for kommende bestandsplanperiode er de samme som i forrige bestandsplanperiode (2012-2017). I tillegg avdekket FoU- prosjektet noen overordnede utfordringer som er viktige for forvaltningen å ha fokus på.

- **Nedgang i kalverekruttering**
Fram til og med slutten av 1990- tallet var Knutshø et område med høy kalverekruttering. Siden har det vært en betydelig nedgang i kalver / 100 simler/ungdyr (SU). I de siste åra er det årlig registrert drøyt 40 kalver / 100 SU. Kalveproduksjonen i Knutshø er i dag på samme nivå som Setesdal Ryfylke som tradisjonelt har vært regnet for å være landets mest marginale villreinområde. Denne utviklingstendensen har holdt seg, og resultatene fra siste overvåkningsperiode (2012-2016) er litt svakere enn resultatene fra forrige periode (2007-2011). Strand m.fl (2015) fant at andelen simler uten melk i juret har økt merkbart i perioden 2006-2012. Dette kan enten bety at en større andel simler ikke er kalvførende (gjeldsimler), eller at en større andel av kalvene faller fra i perioden mellom kalving og kalvtelling. Anbefalingene fra FoU-prosjektet er derfor å følge opp dette med drektighetstillinger⁸.
- **Nedgang i slaktevekter for alle kjønns- og aldersgrupper.**
Vektnedgangen er sterkest hos voksne bukker og noe svakere hos voksne simler. Utviklingen i kjevelengde i Knutshø viser ikke de samme klare trendene. Hos bukker kan man se en tydelig og statistisk sikker negativ trend, mens det ikke kan påvises en slik trend i kjevelengde hos simlene.
- **Ferdse og infrastruktur**
Olav Strand m.fl (2015) skriver at «*det er få andre villreinområder hvor infrastruktur og menneskelige inngrep setter så klare premisser for både reinens og folks bruk av terrengene som i Knutshøområdet*⁸». Videre peker de på at det er få områder i Knutshø der reinen kan unngå forstyrrelser i barmarksperioden og at villreinen bare bruker om lag 40 % av arealet i villreinområdet sommerstid. Olav Strand m.fl (2015) peker på at enkelte områder er lite brukt fordi de er lite tilgjengelige og at veier, og hytter har en sterk negativ effekt på reinsdyras habitatpreferanser. I NINA rapport 1019 vises det til noen utvalgte fokusområder hvor ferdsel er en særlig utfordring for villreinen i Knutshø. Framover vil det være viktig å forsøke å bedre reinens trekkmuligheter innad i villreinområdet.

8.2 Målsettinger og tiltak

Bestandsplanens målsettinger skal være konkrete og tidfestede og være knyttet til konkrete tiltak. Det er også viktig at de er evaluerbare i forbindelse med rullering av planen.

Tabell 1 viser villreinutvalgets målsettinger og konkrete tiltak i planperioden 2018-2022.

Tabell 1. Målsettinger og tiltak for perioden 2018-2022. Noen av tiltakene gjelder for flere målsettinger, og noen av målsettingene har flere tiltak.

Målsetting	Tiltak
Beholde en vinterstamme på 1500 dyr.	Fortsatt bestandsregistrering gjennom årlig minimumstelling. Årlig antall fellingstillatelser tildeles ut fra bestandsstørrelse og forventet tilvekst slik at målet om en vinterbestand på 1500 nås.
Øke arealbruken til reinen for å bedre ivareta reinstammens behov med hensyn til beite-, kalvingsområder og trekkveier.	Opprettholde dagens stopp og parkeringsforbud på enkeltstrekninger i jakta og arbeide for å få opprettet flere slike etter anbefalingene i NINA-rapport 1019.
<p>Holde en bestand med optimal produksjon og avkastning, sunne og friske dyr, god kjønns- og aldersfordeling.</p> <p>Synliggjøre problemene med nedgang i kalverekruttering og slaktevekter og skaffe best mulige data for å nærme seg et svar på hvorfor denne trenden har oppstått.</p> <p>Følge med på utviklingen av helsetilstanden i bestanden og følge opp mulige sykdomsutbrudd.</p>	<p>Samarbeide med NINA om årlige kalvetellinger, strukturtellinger og kondisjonsundersøkelse.</p> <p>Samarbeide tett med NINA om undersøkelser som kan avdekke årsaken til nedgangen i kalverekruttinga. I første omgang ferdigstilling av parasitt- og drektighetsundersøkelser, men også andre aktuelle undersøkelser.</p> <p>Informere jegere om at det er ønskelig med informasjon om dyr som ser åpenbart syke ut for eventuell prøvetaking.</p> <p>Samarbeide med Veterinærinstituttet og andre aktuelle aktører.</p> <p>Villreinutvalget innretter seg etter de til enhver tid gjeldende pålegg fra øvrige myndigheter angående CWD og vil gjøre sitt beste for å bistå i overvåkings- og opplysningsarbeidet. Det henvises for øvrig til direktoratet og mattilsynets egne nettsider for mer informasjon om CWD i Norge.</p>
<p>Opprettholde andelen kalv i avskytingen.</p> <p>Oppnå en andel innleverte kjever på minst 80 % av antall skutte dyr.</p> <p>Øke antall veide dyr og korrekt og fullstendig utfylte jaktkort.</p>	Videreføre premiering for innleverte, renskrapte kjever med utfylt kjevelapp med nøyaktig slaktevekt på kalv.
	Opprettholde dagens stopp og parkeringsforbud

<p>Påvirke jegerne til å utøve en human jakt.</p> <p>Gjøre jaktutøvelsen bedre tilrettelagt for jegerne.</p>	<p>på enkeltstrekninger i jakta.</p> <p>Opprettholde en tjeneste hvor jegerne kan få opplysninger om villreinens bevegelser.</p> <p>Løpende vurdering av overgangsavtaler og jakttider.</p>										
<p>Unngå at andre bruksinteresser i fjellet, for eksempel turistutbygginger, ferdsel og andre utbyggingstiltak, virker til skade for villreinstammen.</p> <p>Styrke samarbeidet mellom alle ledd i forvaltningen: rettighetshaver, ansatte fjelloppsyn, berørte kommuner og fylkesmennene.</p>	<p>Samarbeide med villreinnemnda, kommunene og fylkesmennene i konkrete plansaker som berører Knutshø villreinområde.</p>										
<p>Kartlegge "Savalreinen" enda bedre, både med hensyn til flokkstørrelser, arealbruk og opphav.</p>	<p>Fortsette arbeidet med registrering av sett rein i området.</p> <p>Det skal tas kjøttprøver av felte rein i Savalenområdet for DNA- analyse.</p>										
<p>Fordeling av jaktkort bør være (i prosent):</p> <table border="1" data-bbox="220 1010 644 1093"> <thead> <tr> <th>Kalv</th> <th>Simle/ungdyr¹</th> <th>Fritt dyr</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>40-50</td> <td>30-40</td> <td>20-30</td> </tr> </tbody> </table> <p>1. Simle/ungdyr – gjelder for simle uansett alder og bukk til og med 1,5 år.</p>	Kalv	Simle/ungdyr ¹	Fritt dyr	40-50	30-40	20-30	<p>Årlig kvote og kvotesammensetning settes slik at man i løpet av planperioden oppnår målene med hensyn til bestandens størrelse og sammensetning etter jakt. Data som må ligge til grunn for dette er tall fra minimumstelling, tilvekst ut fra kalvetellinger, strukturtellingsdata, fellingsstatistikk, forventet fellingsprosent ut fra senere års data samt gjennomsnittlig fellingsprosent for ulike korttyper. Fellingskvote fastsettes hvert år av årsmøtet.</p>				
Kalv	Simle/ungdyr ¹	Fritt dyr									
40-50	30-40	20-30									
<p>Stammesammensetningen i vinterstammen bør være (etter jakt, i prosent):</p> <table border="1" data-bbox="220 1442 778 1525"> <thead> <tr> <th>Kalv</th> <th>Simle</th> <th>Bukk 1</th> <th>Bukk 2</th> <th>Bukk 3+</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>18-23</td> <td>40-44</td> <td>7-9</td> <td>7-9</td> <td>18-22</td> </tr> </tbody> </table>	Kalv	Simle	Bukk 1	Bukk 2	Bukk 3+	18-23	40-44	7-9	7-9	18-22	<p>Bruke de ulike bestandsregistreringene man har tilgjengelig aktivt ved beregning av årlige kvoter.</p>
Kalv	Simle	Bukk 1	Bukk 2	Bukk 3+							
18-23	40-44	7-9	7-9	18-22							
<p>Til enhver tid informere utad aktuelle saker i Knutshø.</p>	<p>Opprettholde og oppdatere Knutshøsidene under Norsk villreinsenters og Villreinrådet i Norges nettsider www.villrein.no</p> <p>Sende ut årlig fellingsrapport med oversikt over kvoter, fellinger og tellinger til rettighetshavere og andre aktuelle.</p> <p>Sende ut årsmelding til rettighetshavere og andre aktuelle.</p>										
<p>Forankre bestandsplanen best mulig hos de ulike rettighetshaverne.</p>	<p>Sende forslag til revidert bestandsplan på høring blant rettighetshaverne før årsmøtet når den er oppe til revisjon.</p>										
<p>Ta i bruk mest mulig oppdatert kunnskap i den</p>	<p>Bruke data fra overvåking, registrering og forskning</p>										

daglige forvaltningen av området.	aktivt for slik å kunne drive en adaptiv forvaltning.
Evaluere bestandsplanen på slutten av planperioden.	Evaluere og gjennomføre revisjon av bestandsplanen i 2022.

8.3 Avskytingsplan

En avskytingsplan skal i henhold til Forskrift om forvaltning av hjortevilt (FOR-2016-01-08-12) vise antall dyr i kvote, samt fordelingen på alder og kjønn.

Målsettingen for vinterstammen er 1500 dyr. I de siste års vintertellinger har det ikke blitt funnet så mange dyr som ønskelig og ventet. Vi må derfor gå ut fra at bestanden er under målsettinga og legge opp til ei forsiktig oppbygging. Dersom vintertellingene i kommende bestandsplanperiode skulle vise at vi har mer dyr enn hva tellingene de senere år har vist, må imidlertid avskytingsplan og kvoter justeres og tilpasses ut fra et mål på 1500 vinterdyr.

Ut fra dagens situasjon er en teoretisk avskytingsplan beskrevet i tabell 2. Grunnlaget for tabellen er en kalvetilvekst på 41 kalv pr 100 simle/ungdyr (snitt siste 6 år), fellingsprosent på 56 (snitt siste 6 år) og naturlig avgang på 4 %. Disse parameterne samt tall fra minimumstelling vil påvirke kvotesettingen i de enkelte år.

Tabell 2: Teoretisk avskytingsplan for Knutshø villreinområde i perioden 2018-2022.

År	Vinterstamme	K/100SU (snitt 2012- 2017)	Nettotilvekst	Kvote	Uttak ved 56 % felling (snitt 2012- 2017)	Naturlig avg. 4%	Rest
2018	1331	41	327	400	240	53	1365
2019	1365	41	336	400	240	55	1406
2020	1406	41	346	400	240	56	1456
2021	1456	41	358	450	270	58	1486
2022	1486	41	366	450	270	59	1522

Tabell 3: Plan for fordeling av kvoten på alder og kjønn (i prosent).

Kalv	Simle/ungdyr ¹	Fritt dyr
40-50	30-40	20-30

1. Simle/ungdyr – gjelder for simle uansett alder og bukk til og med 1,5 år.

9 VEDLEGG

9.1 Vedlegg 1: Utvalgets vedtekter

VEDTEKTER FOR KNUTSHØ VILLREINOMRÅDE

Vedtatt på årsmøte i villreinområdet på Kvikne 25. mars 1998

1. Knutshø villreinområde er en sammenslutning av rettighetshavere som disponerer villreinarealer innen kommunene Oppdal, Rennebu, Tynset, Folldal og Dovre.
2. **Formålet** med sammenslutningen er å bevare villreinens leveområde og å skape grunnlag for enhetlig forvaltning av en sunn og levedyktig villreinstamme, samt ivareta rettighetshavernes interesser.
3. **Villreinutvalg.** Av og blant rettighetshaverne velger årsmøtet et villreinutvalg på fem personer med personlige varamedlemmer. Utvalget skal så langt råd er representere rettighetshaverne i hele området ved geografisk fordeling. Funksjonstida for medlemmene er tre år, men med anledning til gjenvalg. Første- og andreåret går en og to ut ved loddtrekning.
Leder, nestleder og revisor velges av årsmøtet for ett år om gangen. Årsmøtet velger også valgkomite bestående av tre medlemmer (Med personlige varamedlemmer). Komiteen skal ha sine medlemmer geografisk fordelt på hele området. Funksjonstida for hvert medlem i valgkomiteen er tre år. Første- og andreåret går en ut ved loddtrekning. Leder i valgkomiteen er den som sitter på 3. året.
Villreinutvalget kan ansette sekretær/kasserer med tre måneders gjensidig oppsigelsestid.
4. **Villreinutvalgets oppgaver:**
 - a) Arbeide med skjøtsel av villreinstammen i Knutshø villreinområde, og spesielt påse at reinens leveområde blir minst mulig påvirket av menneskelig aktivitet og tekniske inngrep, slik at reinen får mest mulig ro.
 - b) Arbeide med oppgaver med sikte på å fremme en målretta drift og bevaring av en livskraftig villreinstamme innenfor området, utarbeide driftsplaner og gjennomføre bestandsregistreringer, beitegranskinger og kondisjonsundersøkelser.
 - c) Fungere som kontaktorgan mellom rettighetshavere, myndigheter og jegere.
 - d) Legge fram årsmelding, revidert regnskap og forslag til budsjett for årsmøtet.
 - e) Utarbeide forslag til fellingskvoter og avskytningsavtaler for årsmøtet.
 - f) Utarbeide forslag til jakttider og medvirke aktivt til at fornuftige jaktavtaler/fellesjakt mellom rettighetshaverne kommer i stand.
 - g) Fastsette regler for jaktutøvelsen.
 - h) Arbeide for et rasjonelt og samordna oppsyn i området.
 - i) Representere villreinområdet innad og utad.
5. **Årsmøtet**
Årsmøtet holdes innen utgangen av mars. Innkalling vedlagt sakliste, årsmelding, regnskap, budsjett og eventuelle sakspapirer sendes rettighetshaverne, utvalgsmedlemmene og villreinnemnda senest fire uker før årsmøtet. Saker som rettighetshaverne vil ta opp på årsmøtet må være villreinutvalget i hende innen 15. februar.
Sekretæren i utvalget fører protokoll som underskrives av to valgte årsmøteutsendinger.

6. Årsmøtets oppgaver:

- a) Godkjenning av innkalling og saksliste.
- b) Valg av møteleder
- c) Valg av to til å underskrive protokollen
- d) Godkjenning av årsmelding og revidert regnskap.
- e) Foreta valg av styremedlemmer med vararepresentanter for 3 år, og valg av leder, nestleder og revisorer for 1 år. Valg av valgkomiteemedlem med vararepresentant for 3 år.
- f) Vedta forslag til fellingskvoter og avskytingsplan på grunnlag av utvalgets innstilling.
- g) Fastsette jakttid.
- h) Fastsette godtgjørelse til tillitsmenn etter forslag fra valgkomiteen.
- i) Behandle innkomne årsmøtesaker. Kun saker som er oppført på sakslista kan realitetsbehandles av årsmøtet.
- j) Vedta budsjett, herunder fastsette kontingent til finansiering av villreinutvalgets oppgaver.

7. Avstemming i årsmøtesaker.

Rettighetshaverne har stemmerett etter tellende villreinareal, 1-20 km²: en stemme, 21-100 km²: to stemmer, 101-300 km²: tre stemmer og over 301 km²: syv stemmer. Oversikt over areal og antall stemmer er oppsatt i egen tabell.

Alle saker, utenom vedtektsendringer og forslag om oppløsning, avgjøres med simpelt flertall.

Det er anledning til å stemme med fullmakt.

Når ingen krever avstemming etter areal, stemmer en med en stemme på hvert felt.

8. Vedtektsendring og oppløsning.

Ved vedtektsendring kreves 2/3 flertall av de tilstedeværende stemmeandelene på årsmøtet. Ved oppløsning kreves 3/4 flertall av de totale stemmeandelene innen området. Oppløsning er avhengig av at det vedtas på årsmøtet ene året, og at det stadfestes på neste årsmøte med simpelt flertall av de frammøtte.

9. Ekstraordinært årsmøte.

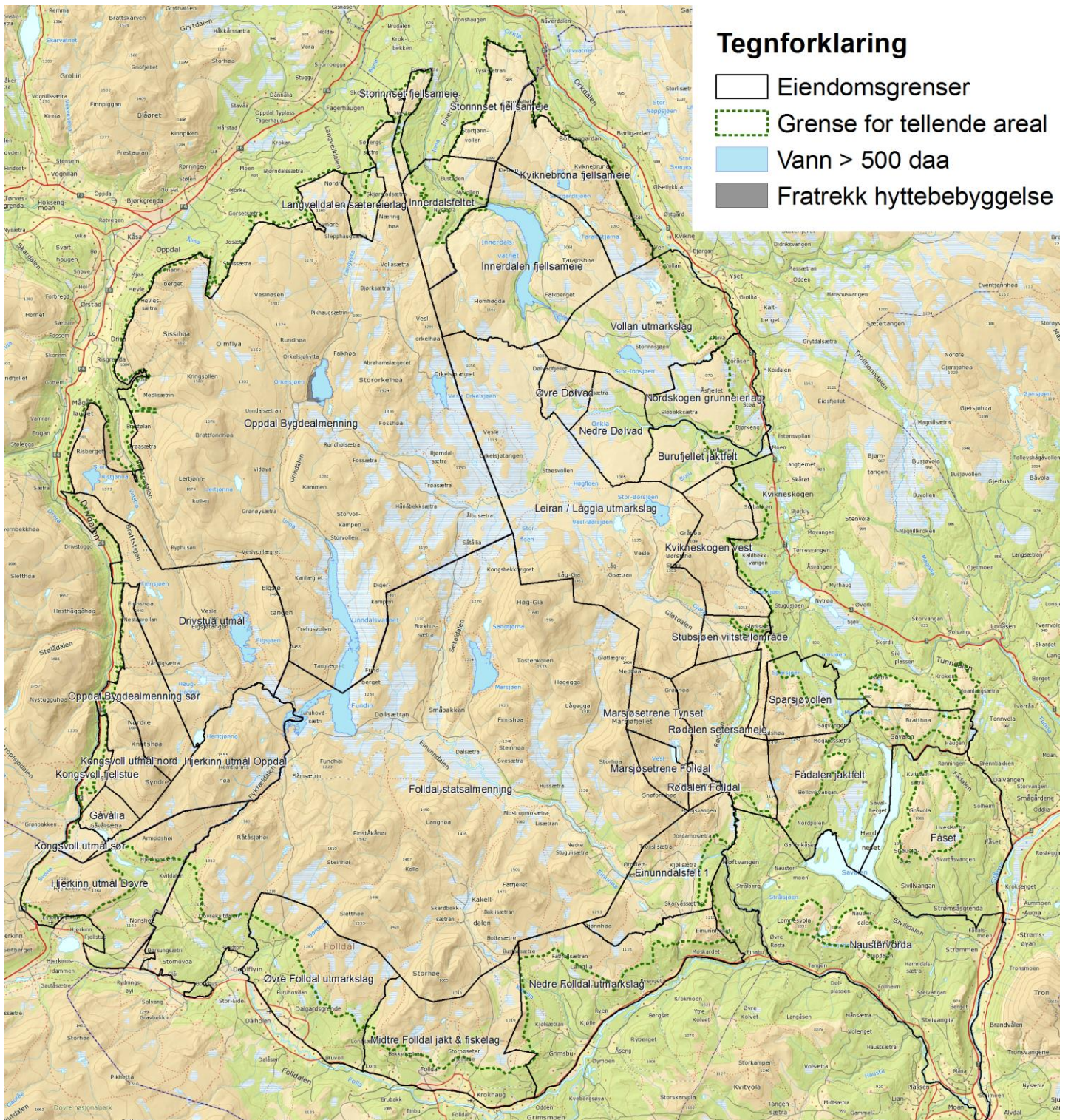
Ekstraordinært årsmøte kan berammes når rettighetshavere som representerer minst 1/3 av områdets stemmetall skriftlig forlanger det, eller når utvalget ber om det.

Ekstraordinært årsmøte kan først avholdes 3 måneder etter ordinært årsmøte.

10. Utmeldelse.

Utmeldelse må skje med minst 3 måneders skriftlig varsel, og kan først gjøres gjeldende fra påfølgende 1. april.

9.2 Vedlegg 2: Kart over jaktfeltene med tellende areal i Knutshø villreinområde

Figur 9 Kartet er utarbeidet av Norsk villreinsenter nord, på oppdrag fra Knutshø villreinutvalg. Målestokk 1:125 000. Kartgrunnlag: Statens kartverk.

9.3 Vedlegg 3: Jaktfelt og areal

Knutshø Villreinområde er ett vald og består av flere jaktfelt. Noen av jaktfeltene er delt opp i jaktterreng. Ved beregning av totalt tellende areal er det summert jaktfeltenes tellende areal. Jaktterrengenes areal inngår i jaktfeltene. Arealene er avrundet til en desimal.

Kommune	Jaktfelt	Jaktterreng	Navn på område og felt	Tellende areal pr. 2018	Antall stemmer
Folldal	F12		Folldal Statsalmenning	451 940,1	7
	F13		Nedre Folldal utmarkslag	23 632,8	2
	F15		Midtre Folldal jakt- og fiskelag	38 485,9	2
	F16		Øvre Folldal utmarkslag	28 450,5	2
	F17		Einunndalsfelt 1	33 734,3	2
Oppdal	O7A og B		Oppdal bygdealmenning	464 085,0	7
	Statskog 08-O/D 11	O8	Drivstua utmål	73 981,7	3
		O9a	Kongsvoll utmål nord	14 618,4	
		O9b	Kongsvoll utmål sør	3 685,5	
		O10	Kongsvoll fjellstue	2 233,7	
		O11	Hjerkinn utmål Oppdal	38 750,9	
		D11	Hjerkinn utmål Dovre	29 367,8	
		O30		Gåvålia	6 448,2
	O31		Langvelldalen sætereierlag	5 983,9	1
Folldal	Marsjøsetrene T19	T19	Marsjøen Folldal	8 740,2	2
Tynset		T19	Marsjøen Tynset	13 199,1	
Tynset og Rennebu	TOR	T1	Leiran / Låggia utmarkslag	135 632,4	3
		T3	Nedre Dølvad	21 298,6	2
		T4	Innerdalen fjellsameie	73 900,7	2
		T4a	Kviknebrona fjellsameie	34 899,8	2
		T14	Vollan utmarkslag	43 190,9	2
		T20	Rødalen setersameie	38 888,3	2
		T21	Burufjellet jaktfelt	13 715,6	1
		T22	Øvre Dølvad	9 339,8	1
		T23	Nordskogen grunneierlag	17 105,2	1
		T24	Fådalen jaktfelt	23 031,8	2
		T25	Kvikneskogen vest	26 510,7	2
		T26	Sparsjøvollen	11 439,0	1
		T27	Stubsjøen viltstellområde	8 303,1	1
		R5a	Storinnset fjellsameie	19 473,2	1
		R6	Innerdalsfeltet	14 463,2	1
SUM			31	1 728 530,4	53
Tynset	T28		Fåset	13 537,8	
Alvdal	A32		Alvdal / Naustervola	10 197,0	
Tot. SUM			33	1 752 265,2	53

9.4 Vedlegg 4: Knutshøreinens arealbruk

Opplysningene i dette vedlegget er blant annet hentet fra Jordhøy m.fl. 2012 (tekst i kursiv) som hentet inn data om villreinen i Knutshø sin arealbruk over en lang tidsperiode fra oppsyn og andre ressurspersoner i området, i hovedsak for perioden 1970-2011. For perioden etter den tid (2012-2017) er det lagt til opplysninger fra oppsyn og andre ressurspersoner i området.

Erfaringskunnskap om reinens observerte arealbruk i Knutshøområdet

Bukkeflokkenes arealbruk om vinteren og våren

Jordhøy m.fl. (2012) skriver at *«bukkeflokkene i Knutshøområdet har de siste 30 årene i stor grad oppholdt seg i fjelltraktene mellom Einunndalen og Folldalen vinterstid. Det har ofte vært en flokk på 100-150 bukk, og et par flokker på ca 100 bukk hver. Sentrale områder de siste 20 åra har vært Fatfjellet og nordsida av Kakelldalen. De har brukt et relativt stort område og har av og til (særlig fra mars og utover) vært helt ned til fellesetra ved Kløftbekken»¹¹. Jordhøy m.fl. (2012) skriver videre at «det er mulig bukkene brukte mer østlige områder mot Tynset tidligere, men dette er noe usikkert.»*

Om bukkeflokkenes arealbruk om våren skriver Jordhøy m.fl. (2012) at *«også om våren er Fatfjellet et vanlig bruksområde, men på denne tiden pendler ofte bukkene mellom nordsida og sørsida av Einunndalen, og er da ofte å se på setervangene. De bruker da ofte noe større områder og for-deler seg i flere mindre flokker. Fortsatt er det områdene sør for Einunndalen som brukes mest.»*

Om våren, rundt kalvingstida, pleier det å dukke opp noen titalls rein ved Storinnsjøen på Kvikne. Dette er i hovedsak bukker men også noen ungdyr og simler. Våren 2017 ble det også observert ei simle med nyfødt kalv i dette området. Bruken av dette området var større på 70- 80 tallet, før kraftutbygginga, men har vært økende igjen de senere årene.

Bukkeflokkenes integrering i fostringsflokkene om høsten

Jordhøy m.fl. (2012) skriver at *«bukkenes integrering i fostringsflokkene skjer først ca. 14 dager etter jaktstart.»*

Fostringsflokkene sin bruk av området vinterstid

Videre skriver Jordhøy m.fl. (2012) at *«de senere år har de sentrale delene av området med sentrum rundt Veslva vært mye brukt av fostringsflokkene om vinteren. Det er et inntrykk at de nordlige delene av området er mindre brukt nå enn tidligere. På 1980-tallet og først på 1990-tallet var områdene rundt Leirtjønnkollen, Orkelhøa, Høggia-Låggia, Gråhø-Veslenøsen, fjellstrekningen Risberget-Hjerkinnhø og Steinhø-Storhø (mest brukt av bukker) vurdert som viktige vinterbeiteområder (Scheie 1993).»*

Fostringsflokkenes arealbruk i kalvingsperioden

Om reinen sin arealbruk i kalvingsperioden skriver Jordhøy m.fl. (2012) at den *«i lengre tid hadde fast kalvingsland i områdene nordøst for Fundin rundt Hånåbekktangen-Digerkammen. Etter kalving trakk fostringsflokkene vestover til områdene mellom Vinstradalen og Drivdalen. I 2011 skjedde det en endring*

¹¹ Jordhøy et.al. Villreinen i Snøhetta- og Knutshøområdet. Status og leveområde. NINA- rapport 800. 102 s.

i bruken av kalvingslandet, da hovedtyngden av fostringsflokkene trakk vestover mellom Unndalsvatnet og Drivdalen og kalvet i fjelltraktene her». Kalvinga har foregått i dette området siden (2011-2017).

Fostringsflokkenes arealbruk sommerstid

«Flokkene holder seg vest for Unndalen utover fra kalvingsperioden. I juli-august kan fostrings-flokkene bevege seg mer mot Folldalsfjellene. På 1980-tallet var det mer vanlig å observere fostringsflokker i områdene lengre øst, helt mot Høggia og områdene rundt¹».

Fangstgroprekker og trekkruiter i Knutshø

«Det er flere eksempler på fangstgroprekker mellom fjellpartier i Knutshøområdet. Setaldalen, Orkelkroken og Røvdalen er slike områder. Bortsett fra Røvdalen er nok disse trekkene fortsatt aktive, men i varierende grad over tid. Utvekslingen over Røvdalen er trolig minimal, men kunnskapen om dette er begrenset¹».

I hvor stor grad påvirkes arealbruken gjennom året av vindretninger?

«Dyras arealbruk påvirkes sterkt av vindretninger i store deler av året. Unntaket er under brunsten, da det kan se ut som flokkene ikke er like påvirket av dette¹».

Savalenområdet

«Det er en utbredt oppfatning at reinen som holder til i skogsområdene rundt Savalen er rein som vandrer inn fra Sølnekletten. Det var rundt 1970 at en begynte å registrere en økende forekomst av rein i dette området, først i området ved Naustervola og etter hvert også mot nord langs østsiden av Savalen. Rundt 1980 ble det snakket om en stedegen stamme her, og at dyra kalvet i området og holdt seg her året rundt (Scheie 1993). I 1989 ble det åpnet for jakt her og det har siden vært skrevet ut jaktkvote årlig. Observasjonsdata samlet inn i 2012 viser at det har blitt observert rein over hele Savalenterrenget de siste tiårene. Det blir årlig observert små kalver, noe som tyder på spredt kalving i området¹.»

9.5 Vedlegg 5: Eksempel på jegerkontrakt

Jegerkontrakten er ulik rettighetshaverne imellom. Understående punkter er et minimum av det som må være med i en jegerkontrakt.

1 Jakttid

Jakttid i Knutshø Villreinområde er fra og med 20. august til og med 15. september. Jaktforbud etter kl. 20⁰⁰ hele jakta.

2 Reaksjoner ved felling av feil dyr i forhold til jaktkortets pålydende

Tildelt ↓	Jegeren feller ⇒	Kalv ↓	Simle/ungbuk (1,5 år) ↓	Voksen bukk (2,5 år og eldre) ↓
Kalv		OK	kr 1000 + kr 200 per kilo over 25 kilo	Inndragning av slakt/ gevir + gebyr på kr 5000
Simle/ungdyr		OK	OK	Kr 1000 + kr 200 over 45 kilo
Fritt dyr		OK	OK	OK

Avgift skal uoppfordret og senest innen 25. september betales til:

Knutshø Villreinområde, kontonummer 1895 25 21531

Dersom avgiften ikke er innbetalt innen angitte frist, kan beløpet inndrives uten søksmål.

3 Kjeveinnsamling og veiing

Som et viktig ledd i hjorteviltovervåkingen for å følge med på kondisjonsutviklingen i villreinbestanden **skal** underkjeve innleveres, senest 10 (ti) dager etter jaktslutt. Kjevenes lengde er et godt mål på hvilke leveforhold reinen har hatt. Karrige leveforhold gir lave slaktevekter og kort kjeve fordi reinen da prioriterer overlevelse foran vekst. Informasjon om kjevemål mm. finnes på hjorteviltregistreret.no. Jegere som leverer brukbar kjeve (renskrapt, minst en kjevehalvdel med alle fortenner på plass) av kalv med utfylt merkelapp med nøyaktig slaktevekt (Nb: Husk navn og adresse!) innen fristen er med i trekning om ett fridyrkort for neste år. Merkelapp til kjever er vedlagt jaktkortet. Kjevelappen **skal** fylles ut med slaktevekt, fellingsdato med mer. Alle felte dyr **skal** veies og vekt **skal** skrives på jaktkortet. Ved utbeining eller fjerning av f.eks ryggfett **må** det opplyses om at slaktet ikke er nøyaktig veid. Korrekte vekter er viktig for den løpende overvåkingen av tilstanden hos villreinbestanden.

Betjente veiestasjoner:

Oppdal:	Folldal:
Oppdal Bygdeallmennings kontor	Grimsbu turistsenter og Fjellsyn camping, Dalholen

Ubetjente veiestasjoner:

Oppdal	Folldal:	Kvikne:
Bom Vinstradals- & Orkelsjøvegen	Ved kjevekassene (veibommene)	Kvikne Utmarksråd Vollan gård
Kongsvoll Fjellstue		

4 Retur av jaktkort

Jaktkort skal etter endt jakt og **senest innen 25. september** sendes i **utfylt** stand til undertegnede rettighetshaver. Det gjelder også for ubenyttet jaktkort. Den som ikke følger rapporteringsplikten kan anmeldes (jf. viltlovens § 50). I tillegg kan man registrere opplysninger om felt villrein og kontrollkort på www.settogskutt.no

5 Underskrift mm.

- Betingelsene på jaktkort, jegerkontrakt og rettighetshavers jegerinstruks er godtatt.
- Jaktkortet er ugyldig uten underskrift av kortutsteder og jeger både på jaktkort og denne jegerkontrakt som er utstedt i to (2) eksemplarer, ett til rettighetshaver og ett til jeger.
- Brudd på denne kontrakten gir rettighetshaver rett til å nekte utsteding av jaktkort inntil tre (3) år. Unntatt denne bestemmelsen er jegere som får tildelt jaktrett av Folldal fjellstyre (jf. fjellovens § 25).

Sted og dato: _____

Sted og dato: _____

Rettighetshaver

Jeger

9.6 Vedlegg 7: Stammeregnskap

I stammeregnskapet er Fåset og Naustervorda ikke tatt med. Beregningene i stammeregnskapet baserer seg på data fra minimumstillinger, kalvetellinger, jaktstatistikk og strukturtellinger, og forutsetter at disse gir et riktig bilde av statusen.

År	Vinterstamme (Beregnet)	Minimumstilling	Beregnet antall kalv	Antall kalv funnet under kalvetelling	Antall s/u funnet under kalvtelling	Antall s/u i stammen ut fra minimumstilling	Er kalvtellinga representativ?	Kalv per 100simler/ungdyr	Fellingsvoter	Fellingsresultat (antall)			Totalt antall felte	Fellingsprosent	Naturlig avgang	Total avgang	Strukturtellingsresultat (prosent)				
										Kalv	Simle	Bukk					Kalv	Simle	1,5års bukk	2,5års bukk	Bukk
1994		1280	457	423				53	542	77	154	117	348	64	51	399	25	43			32
1995	1327		478	475				67	587	79	128	111	318	54	53	371	26	42			32
1996	1434		516	243				58	740	104	178	145	427	58	57	484	23	42			35
1997	1466	1433	413	447				54	791	90	165	180	435	55	57	492	23	42			35
1998	1388		430	468				58	791	83	143	150	376	48	56	432	27	41			32
1999	1424		457					59	895	115	230	229	574	64	57	631	26	42			32
2000	1250	1230	375	359	726	701	ja	56	794	94	185	188	467	59	50	517	26	44			30
2001	1092	1164	332	347	663	663	ja	52	500	61	92	102	267	54	47	314	26,4	40,9	8,2	7,7	16,8
2002	1197	1249	397	426	726	676	ja	59	600	107	144	146	397	66	50	447	25,9	43,4	8,7	7,1	14,9
2003	1228		377	342	592	720	ja-	58	500	89	123	113	325	65	49	374	23,9	45,8	11,9	8,0	10,4
2004	1231	1205	342	285	594	672	ja-	48	400	59	108	71	238	60	48	286	25,9	41,8	10,1	7,3	14,9
2005	1261	1246	360	413			ja	50	400	44	96	80	220	55	50	270	23,3	42,4	12,4	8,6	13,3
2006	1380	1375	373	0	0	0	ja-		500	87	135	120	342	68	55	397	22,7	41,3	10,5	10,5	15,0
2007		1370		419	918		ja	45,6	450	50	90	82	222	47	50	272	27,6	40,1	10,0	7,0	14,3
2008	1517	1526		416	979		ja	42,5	600	86	153	109	348	58	50	398	20,9	41,2	10,5	7,3	20,1
2009	1544	1620	379	384	843	842		45,6	700	121	186	140	447	64	50	497	23,3	42,8	6,3	8,5	19,1
2010	1507	1392	342	396	937		ja	42,3	500	70	123	95	288	58	50	338	17,6	49,4	6,1	10,1	16,9
2011	1450			409	875		ja	46,74	600	70	115	111	296	49	50	346	19,3	47	5,6	8,4	19,7
2012	1513		386	347	925		ja-	37,51	650	103	138	133	374	57	50	434	19,2	47,8	7	7,8	18,2
2013	1429	1545	399	363	867			41,87	650	104	136	134	374	57	58	432	22,4	45,8	6,1	8,8	16,9
2014	1512		405	234	524	907	ja-	44,7	650	87	136	127	350	54	57	407	18,1	45,3	6	11,7	18,8
2015	1510	1399	393	377	869	906	ja-	43,4	650	105	155	136	396	61	57	453	23,4	41,5	4,6	7	23,5
2016	1339	1237	319	309	785	742	ja	39,4	400	72	88	93	253	63	47	300	23	42,5	7	8	19,5
2017	1246	1287	324	308	740	772	ja	41,6	400	61	70	69	200	50	64	264	24	41,8	6	7,6	21
2018	1331	1312	331																		